

XXI.

Nogle præstelige bogsamlinger.

Ved *Frederik Barfod*.

Da jeg for noget over et halft hundredår siden gennemgik Fakse, Stævns, Bjæverskov og Tybjerg herreders gejstlige skifteprotokoller, uddrog jeg iblandt andet føl-

gende om præsternes bogsamlinger i årene 1689—1729, som endnu synes mig at kunne have nogen interesse. Jeg skal bemærke, at den foran præsternes navne satte tidsbestemmelse er enten vurderings- eller salgsdagen, (ti snart var den ene, snart den anden opført i protokollerne) — at summen i selve protokollerne snart er given i slettedaler, snart i rigsdaler, men at jeg allevegne har gjort den til rigsdaler, — at jeg let havde kunnet gå langt længere ned i tiden, men længere tilbage kunde jeg des værre ikke gå¹⁾, — samt at der i det tidsrum, som jeg havde taget for mig, vistnok fandtes det dobbelte tal skifter, men kun i de her medtagne tyvesegs vare bøger førte til indtægt for boet; i alle de øvrige ledte jeg forgæves om dem. Ikke dog at jeg mener, at der i de øvrige boer aldeles ingen bøger fandtes, men deres tal har vistnok som oftest været meget ubetydeligt, og en eller anden arving har da (hvad der er tydelige spor af) med de andres samtykke taget dem forlods og uvurderede til sig.

10. juni 1689 provsten Erik Jensen Kongelf i Lide-mark og Bjæverskov 30 rdl. 39 sk.

2. juni 1690 præsten Sören Rasmussen Lind i Aversi og Testrup 28 rdl. 56 sk.

22. juli 1690 provsten Kristoffer Dideriksen København til Mårtenskirke i Næstved 50 rdl. 31 sk.

25. maj 1691 præsten Hans Hansen Egede i Vester-og Østeregede 13 rdl. 32 sk.

13. juni 1692 præsten Sören Sørensen i Lyderslev og Frøslev; her kan summen ikke fuldt nøjagtig opgives, men den synes ikke at have overstegit 14 rdl. 72 sk.

¹⁾ Kun i Tybjerg herred fandt jeg et par ældre skifter, ved hvilke bøger vare medtagne, men jeg skal ikke her indlade mig på at forklare, hvorfor jeg ikke tog dem med i mit uddrag. Jeg skal dog bemærke, at den 16. febr. 1664, på skiftet efter den rige Hans Rasmussen Bakker ved Pederskirken i Næstved, vurderedes hans efterladte bogsamling til 317 rdl. 68 sk

4. febr. 1695 præsten Peder Charis i Strøby og Varpelev (af den opgivne sum udgjorde Kristian den femtes danske lov de 2 rdl.) 3 rdl. 13 sk.

24. septb. 1696 provsten Nils Blymester til Pederskirke i Næstved 70 rdl. 78 sk.

31. maj 1697 provsten Peder Hansen Krog i Hårlev og Himlingøje 67 rdl. 16 sk.

8. juli 1698 (1697?) præsten Hans Rask til Pederskirke i Næstved 56 rdl. 55 sk.

9. novb. 1698 præsten Nils Foss i Strøby og Varpelev (skiftet er ved hans kones død; ved skiftet efter ham selv, tolv år senere, findes der ingen angivelse) 209 rdl. 64 sk.

13. febr. 1699 kapellanen Kristen Buch til Pederskirke i Næstved 20 rdl. 26 sk.

24. jan. 1700 præsten Frederik Spleth i Højerup 45 rdl. 26 sk.

? ? 1702 præsten Peder Pedersen Syv i Hellested (håndskrifterne solgtes for 150 rdl., bøgerne gik i 552 rdl. 87 sk.) tilsammen 702 rdl. 87 sk.

10. marts 1704 præsten Albert Madsen Prom til Mårtenskirke i Næstved 8 rdl. 46 sk.

3. juni 1705 præsten Sören Pedersen Viborg i Fensmark og Rislev 3 rdl. 56 sk.

22. avg. 1707 præsten Rasmus Bræmer i Vollerslev og Gørslev 12 rdl. » sk.

8. septb. 1710 provsten Kristian Drejer i Herfølge og Sædder 122 rdl. 79 $\frac{1}{2}$ sk.

14. juni 1713 provsten Jörgen Hansen Leth i Storehedinge 315 rdl. 66 sk.

31. juli 1715 præsten Kristen Drejer i Herfølge og Sædder (han var endnu ikke død, men har sagtens måttet sælge sine bøger, for at de kunde hjælpe til at betale pådragne bøder) 205 rdl. 9 sk.; efterslæt på skiftet efter hans død d. 13. juli 1723 30 rdl. 91 $\frac{1}{2}$ sk., tilsammen 236 rdl. 4 $\frac{1}{2}$ sk.

15. maj 1716 præsten Lavrits Kristensen i Volterslev og Gørslev (skiftet er ved hans kones død; ved hans egen findes ingen angivelse) 50 rdl. » sk.

28. juni 1717 provsten Rudolf Moth Bagger i Helsted (skiftet er ved hans kones død; han selv døde langt efter det tidsrum, til hvilket jeg havde indskrænket mig) 152 rdl. 20 sk.

21. septb. 1719 præsten Tidemand Lend i Enderslev og Vråby 68 rdl. 49 $\frac{1}{2}$ sk.

20. septb. 1723 præsten Johan Antonsen Poggensee i Strøby og Varpelev 48 rdl. 74 sk.

? oktb. 1723 provsten Jörgen Jörgensen Sorterup i Lyderslev og Frøslev (på skiftet efter hans 1ste kone, d. 17. juli 1695, vurderedes hans bogsamling kun til 124 rdl. 62 sk.; ved salget i København 1723 gik den i 907 rdl. 54 sk.; hertil kom d. 13. marts 1724 en efterslæt på 9 rdl. 89 sk., og dog bleve en hel del bøger usålgte); det sålgte i alt 917 rdl. 47 sk.

1. marts 1728 præsten Nils Jansen i Hårlev og Himlingøje 27 rdl. 72 sk.

26. juli 1729 præsten Sven Madsen Strøger i Lillehedinge og Havnelev (ved skiftet efter hans kone vurderedes hans bøger d. 5. desb. 1713 til 13 rdl. 62 sk.; nu, skönt Kristian den femtes danske lov sattes til 2 rdl., regnedes de i det højeste til 6 rdl. 23 sk., men — ti der var en utydelighed i skiftet, som jeg ikke kunde råde — dog næppe til mere end 3 rdl. 82 sk.

Tager man alle disse 26 vurderings- eller salgssummer sammen, får man en hovedsum på 3280 rdl. 39 $\frac{1}{2}$ sk. eller i gennemsnit for hver enkelt 126 rdl. 16 $\frac{1}{3}$ sk.; men, tager man Syvs og Sorterups bogsamlinger fra, bliver hovedsummen for de øvrige 24 kun 1660 rdl. 1 $\frac{1}{2}$ sk., eller i gennemsnit for hver enkelt kun 69 rdl. 16 sk.; men de atten af de 24 ere under, tildels endog langt under, denne gennemsnitssum. — De nitten med de mindste samlinger løbe kun op til 595 rdl. 55 $\frac{1}{2}$ sk. til-

sammen, eller i gennemsnit for hver enkelt kun 31 rdl. 33¹/₄ sk., og de elleve af de nitten nå ikke engang dette gennemsnit.

— Priserne på de bøger, som interesserede mig mest, mærkede jeg mig ligeledes. Også dem skal jeg tillade mig at meddele. Jeg henviser kun til salgsdagen, ejeren kan man da let finde.

2. juni 1690 kostede *Etymologia Coldingii* 2 sk., *Rhytmologia danica Corvini* 6 sk., *Arrebos Hexaëmeron* 20 sk.

22. juli 1690 kostede *Syvs Grammatik* 8 sk., *Pontopidans Grammatik* 8 sk.

4. febr. 1695 *Ostersons Glossarium jur. Dan. Norv.* 8 sk.

17. juli 1695 (*Sorterups 1ste kone*) *Bartholini De equest. ord. Danebr.* 4 sk., *Dinæ Proces* 24 sk., *Reinike Foss paa dansk* 24 sk., *Th. Bartholins Antiqv. Dan.* 32 sk., *Worm De litteratura Runica* 8 sk., *Resenii Edda Island.* 12 sk., *Resenii Inscript. Hafn.* 16 sk., *Kingos Sjungechor (to parter)* 20 sk., *Dorte Engelbrechtsdatters Sangoffer og Taareoffer* 48 sk., *Hjörings Lejrpoliti* 16 sk., *Brochmans Postil (sommerparten)* 24 sk., *Hjörings Lejrkrans* 16 sk., *Roskildes Bucolica og Rafns Georgica* 12 sk., *Syvs Ordsprog (2 dele)* 16 sk., *Syvs Danske Sprogkunst* 4 sk., *Olaus Magnus De gent. Septent.* 8 sk., *Henr. Smiths Haandbog* 12 sk.

24. septb. 1696 kostede *Dictionarium Coldingii* 32 sk., *Berings Obsidium Hafniense* 32 sk., *Astreæ Sjungechor* 8 sk.

9. novb. 1698 *Vindingii Academia Havniensis* 32 sk., *Syvs Ordsprog* 32 sk.

13. febr. 1699 *Musica Corvini* 20 sk., *Syvs Cimbriske Betænkninger* 14 sk. (til denne pris blev den også sat i *Acta Consistorii* d. 25. novb. 1665, men på skiftet efter *Lavrits Kristoffersen Uggerløse* ved *Mårtenskirke* i *Næstved* 5. desb. 1670 vurderedes den kun til 2 (to) sk.).

Endnu skal jeg kun bemærke, at i så godt som alle hin tids præstelige bogsamlinger fandt man forholdsvis langt flere hollandske end tyske bøger.
